

Kulttuuri- ja nuorisolautakunta 15.09.2026 § 45

§ 45

Vuoden 2027 talousarvion, vuosien 2028–2029 taloussuunnitelman ja vuosien 2027–2036 investointiohjelman kehys

Valmistelijat / lisätiedot:
Kupiainen Jukka
Kasvi Tiina
Luukkonen Tero
Tommila Susanna
Peltonen Kaisa
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Elinvoimajohtaja Heinaro Mervi

Kulttuuri- ja nuorisolautakunta tekee vuoden 2027 talousarvion ja vuosien 2028–2029 taloussuunnitelman kehystä koskevan esityksen oman vastualueensa osalta kaupunginjohtajan talousarvioehdotuksen valmistelua varten liitteiden mukaisesti. Elinvoiman tulosalueelle varataan mahdollisuus tehdä teknisiä tarkennuksia.

Kulttuuri- ja nuorisolautakunta merkitsee tiedoksi investointikehysten 2027–2036. Lisäksi lautakunta toteaa, että tulevien vuosien investointeja valmisteltaessa tulee ottaa huomioon selostusosassa todetut tilatarpeet.

Käsittely

Päätös

Kulttuuri- ja nuorisolautakunta:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Talousarvion ja taloussuunnitelman laadinta alkaa kehysvaiheella, joka tarkentuu syksyllä talousarvioksi ja -suunnitelmaksi sisältäen 10 vuoden investointiohjelman.

Käyttötalouden kehys, investointikehys ja vuokratohdekehys ovat liitteinä. Lisäksi liitteenä on kulttuurin vuoden 2027 toiminnan esittely.

Valtuusto on 8.6.2026 päättänyt vuoden 2027 talousarvion ja vuosien 2028–2029 taloussuunnitelman kehyksestä sekä vuosien 2027–2036 investointikehyksestä. Valtuusto on samassa kokouksessa päättänyt myös vuoden 2027 veroprosenteista.

Valtuuston päätöksen pohjalta toimialat ja tulosalue vievät esitykset lautakuntien ja jaostojen käsiteltäväksi viimeistään syyskuun aikana. Lautakunnat ja jaostot tekevät esitykset kaupunginjohtajan talousarvioesityksen jatkovalmistelua varten.

Kaupunginjohtajan talousarvioesitys julkaistaan 27.10.2026. Valtuusto päättää vuoden 2027 talousarviosta sekä vuosien 2028–2029 taloussuunnitelmasta 3.12.2026.

Lähtökohdat talousarviovalmisteluun ja kaupungin talouden epätasapaino

Espoon talous on viime vuosina ajautunut epätasapainoon useiden samanaikaisten tekijöiden seurauksena. Sote-uudistus heikensi Espoon taloudellista asemaa pysyvästi, kaupunki on kasvanut viime vuodet voimakkaasti ja menojen kasvu on ollut nopeampaa kuin asiakas- ja asukasmäärän kasvu tai kaupungin tulojen kasvu. Rakenteellisia muutoksia ei saatu TaKE-ohjelmassa (Taloudellisesti kestävä Espoo) toteutettua riittävästi. Kasvava kaupunki tarvitsee palveluja ja investointeja, mutta nykyinen käyttötalouden ja investointien menokehitys ylittää sen mihin kaupungin tulokehitys ja rahoitusasema pystyvät vastaamaan. Talouden tasapainotus edellyttää pysyviä rakenteellisia muutoksia.

Talouteen liittyy edelleen epävarmuustekijöitä kuten verotulojen kehitys, investointiohjelman realistisuus ja globaalin toimintaympäristön epävakaus. Nämä voivat edelleen heikentää talouden tilannetta ja kasvattaa sopeutustarvetta. Myös valtion toimenpiteet vaikuttavat suoraan Espoon talouteen. Työllisyysuudistus siirsi kaupungeille uusia vastuita ja rahoitusriskejä, mikä kasvattaa rakenteellista alijäämää erityisesti tilanteessa, jossa työttömyysaste ei ole palautunut pandemiaa edeltäneelle tasolle.

Talouden tasapainottaminen on välttämätöntä, jotta velkaantumisen kasvu voidaan pysäyttää ja kaupungin taloudellinen asema turvata.

Valtuusto päätti vuoden 2026 talousarvion yhteydessä, että kaupunginhallitus käynnistää valmistelun tulevan vuoden kehys-, vero- ja talousarviopäätöksentekoa varten Espoo-tarinassa määriteltyjen tavoitteiden saavuttamiseksi. Talouden tasapainotustyön tehtävänä on varmistaa Espoo-tarinassa hyväksytyjen tavoitteiden saavuttamisen. Tavoitteena on saavuttaa tasapaino vuoden 2029 loppuun mennessä siten, että tasapainotuksella tavoitellaan keskimäärin n. 70 milj. euron vuosivaikutukseen taloussuunnitelmakaudella 2027–2029. Valtuuston päätöksen mukaan tasapainotustyö tulee painottua taloussuunnitelmakauden ensimmäisille vuosille 2027–2028, varmistaen tasapainotuksen kumulatiivinen vaikutus koko taloussuunnitelmakauden ajalle.

Talousarvion ja taloussuunnitelman kehys

Valtuusto hyväksyi 8.6.2026 vuoden 2027 talousarvion kehysten sekä vuosien 2028–2029 taloussuunnitelmakehysten, jotka perustuvat Espoo-tarinan keskeisiin linjauksiin, valtuuston 4.12.2025 hyväksymään vuoden 2026 talousarvioon ja taloussuunnitelmaan 2027–2028 sekä talouden tasapainotuksen neuvottelutulokseen. Lisäksi valtuusto kehotti kaupunginjohtajaa ryhtymään tarvittaviin jatkovalmisteluihin neuvottelutuloksen mukaisesti. Valtuuston kehyspäätöksen toteutuminen edellyttää sen taustalla olevien ja valtuuston 8.6. tiedoksi merkitsemien tasapainotuksen valmistelukehotusten toteuttamista.

Keskeisenä tavoitteena on turvata toimintakykyinen Espoo 2030-luvulla. Tämä edellyttää tuottavuuden parantamista palvelujen järjestämisessä sekä johtamisessa, asiantuntijatyössä, hallinto- ja tukitehtävissä. Uusien

toimintamallien kehittäminen ja käyttöönotto sekä teknologian hyödyntäminen ovat keskeinen osa tuottavuuden parantamisessa. Organisaation kehittäminen ja rakenteelliset muutokset tukevat Espoon tarinan tavoitteissa onnistumista, kaupungin johtamista, sujuvoittaa prosesseja, yksinkertaistaa organisaation rakennetta ja kehittää taloudellista vaikuttavuutta.

Kehyslaskelmat sisältävät ulkoiset tulot ja menot. Kaupungin sisäiset tulot ja menot huomioidaan talousarvion yhteydessä sen jälkeen, kun talouden tasapainotustoimenpiteet on tarkemmin laskettu sisäisiin eriin. Niistä ei aiheudu muutoksia talouden tasapainotuskokonaisuuteen.

Neuvottelutuloksen mukaisten toimenpiteiden vuosittaiset määräraha-vaikutukset on huomioitu toimialojen ja tulosalueen kehyslukuihin. Organisaatio- sekä hallinto- ja tukitoimintojen tarkastelun vaikutukset eivät sisällyt vielä toimialojen kehyslukuihin. Vaikutukset huomioidaan kaupunginjohtajan talousarvioesityksen yhteydessä.

Vuodelle 2027 kehyksessä varaudutaan n. 2,2 % menojen kokonaiskasvuun, huolimatta talouden tasapainotuksen vaikutuksista. Talouden tasapainotuksella hillitään menojen kasvua, mutta se ei pysäytä kasvua tai pienennä toimialojen kokonaismenoja, pois lukien konsernihallinto. Talouden tasapainotuksen toimenpiteillä on keskeisiä vaikutuksia vuodelle 2027, jonka takia toimenpiteiden valmistelu tulee käynnistää mahdollisimman nopeasti. Näin vuodelle 2027 asetetut tavoitteet saadaan toteutumaan täysimääräisinä. Toimenpiteiden tarvittavan jatkovalmistelun ja toimeenpanon viivästyminen kasvattaisi sopeutustarvetta ja siirtäisi painetta taloussuunnitelmakauden loppupuolelle, mikä ei ole realistista.

Vuoden 2027 kehyksen tilikauden tulos on 94 milj. euroa ja investointimenot 362 milj. euroa. Vuosikate ei riitä investointien rahoittamiseen, jonka takia toiminnan ja investointien rahavirta on alijäämäinen 44 milj. euroa. Investointien rahavirta on alijäämäinen koko taloussuunnitelmakauden ajan, pienentyen kuitenkin kauden lopulla noin -13 milj. euroon. Lainakanta kasvaa vuoden 2025 tasosta vuoden 2029 loppuun mennessä noin 54 milj. euroa, mutta lainakanta per asukas pysyy vuoden 2025 tasolla, johtuen asukasmäärän kasvusta. Taloussuunnitelmakauden lainojen takaisinmaksut noin 150 milj. euroa katetaan kassavaroin.

Investointiohjelma jatkuu mittavana

Valtuustokauden 2026–2029 investointien kokonaismäärä on enintään 1 738 milj. euroa. Kokonaismäärään sisältyy sekä kaupungin omat investoinnit ml. yhtiöhankkeena toteutettava Tapiolan stadion sekä vuokrakohteena hankittavien toimitilojen kustannukset kaudella 2026–2029. Kaupungin omat investoinnit ovat yhteensä 1 582 milj. euroa ja vuokrakohteet sekä muilla malleilla mm. PPP-malli (Public-Private Partnership) hankittavat yhteensä 155 milj. euroa.

Investointiohjelman valmistelussa on huomioitu esiin tulleita lisäinvestointitarpeita sekä päivitetty hankkeiden tarkentuneita kustannusarvioita sekä hankkeiden ajoitusmuutokset (suunnittelun ja hankeaikataulun tarkennukset sekä tekniset muutokset). Toimitilainvestointeihin on päivitetty useampi päiväkotikohde peruskorjauksesta korvaavaksi uudisrakennukseksi tai lisätty kohteeseen

myös laajennus. Lisäksi muutamien koulukohteiden ajoitusta on aikaistettu.

Talouden tasapainotustoimenpiteenä investointiohjelmaan on tehty eräitä karsintoja ja hankkeiden aikataulujen lykkäyksiä. Valmistelun haasteena on ollut lisäinvestointitarpeet, jotka kompensoivat investointeihin esitettyjä säästöjä ja siirtoja. Investointien osalta valmistelun lähtökohtana on valtuuston viime joulukuussa taloussuunnitelman yhteydessä hyväksymä investointiohjelma.

Investointikehykseen 2027–2036 sisältyvät kulttuurin toimitilahankkeet (Valtuusto 8.6.2026 § 85)

- Kulttuurikeskuksen teatterilaajennukseen on varattu rakentamismäärärahat vuosille 2027-2030 yhteensä 60,2 M€. Hankkeen aikataulua on lykätty vuodella. Kaupunginvaltuuston 4.12.2025 hyväksymässä toimitilahankkeiden investointiohjelmassa rakentamismäärärahat oli esitetty vuosille 2026-2028.
- Kulttuurikeskuksen peruskorjaukseen on varattu suunnittelurahaa vuodesta 2034 alkaen. Tämä vastaa Kaupunginvaltuuston 4.12.2025 päätöstä toimitilahankkeiden investointiohjelmasta. Kulttuurin tulosityksikön näkemyksen mukaan Espoon kulttuurikeskuksen peruskorjauksen suunnittelu tulisi aloittaa mahdollisimman pian, siten että peruskorjaus voidaan aloittaa teatterilaajennuksen valmistumisen jälkeen. Espoon kaupungin hallinnoima Kulttuurikeskus avattiin yleisölle vuonna 1989. Toiminnaltaan, sekä kävijä- ja tapahtumamääriltään, se on yksi pääkaupunkiseudun vilkkaimmista ja monipuolisimmista ammattitaiteen näyttämöistä, sekä yhteisöä kokoava ja elävä kaupunkikulttuurin keskittymä. Tällä hetkellä kulttuurikeskuksessa toimivat kulttuurikeskuksen palvelu- ja tuotanto-organisaation lisäksi Tapiolan aluekirjasto, Tapiola Sinfonietta, Espoon Musiikkiopisto sekä Espoon kaupunginteatteri, jonka vierailuesityksiä esitetään Louhisalissa. Espoon kulttuurikeskuksen peruskorjaukselle on tunnistettu akuutti tarve. Espoon kulttuurikeskuksen teatteri rakennetaan uudisrakennuksena nykyisen kulttuurikeskuksen yhteyteen. Teatterilaajennuksen tulee olla toiminnallisesti osa kulttuurikeskusta. Teatterilaajennus kytkeytyy suoraan olemassa olevaan rakennukseen, ja tulee vaikuttamaan kulttuurikeskuksen aulatiloihin sekä erityisesti Louhisalin ja sen oheistilojen käyttöön rakennusaikana ja sen jälkeen.
- Jupperin kirjastolle (yhteishanke koulun ja päiväkodin kanssa) on varattu määräraha (vuokrahanke) kesästä 2028 alkaen. Tämä vastaa Kaupunginvaltuuston 5.12.2025 päätöstä toimitilahankkeiden investointiohjelmasta.
- Saarnilaakson koululle ja nuorisotilalle on varattu rakentamismäärärahat vuosille 2029-2031 yhteensä 36,9 M€. Hankkeen toteutus on siirtynyt kahdella vuodella. Kaupunginvaltuuston 4.12.2025 hyväksymässä toimitilahankkeiden investointiohjelmassa rakentamismäärärahat oli esitetty vuosille 2027-2029.
- Keran uudelle yläkoululle, päiväkodille ja nuorisotilalle on varattu rakentamismäärärahat vuosille 2028-2030 yhteensä 43 M€. Tämä vastaa Kaupunginvaltuuston 5.12.2025 päätöstä toimitilahankkeiden investointiohjelmasta.

- Nöykkiön koulun ja nuorisotilan peruskorjaukseen ja laajennukseen on varattu määräraha vuosille 2029-2031 yhteensä 26 M€. Tämä vastaa Kaupunginvaltuuston 5.12.2025 päätöstä toimitilahankkeiden investointiohjelmasta.
- Finnoonkartanon yhtenäisen peruskoululle, päiväkodille ja nuorisotilalle on varattu rakentamismäärärahat vuosille 2030-2033 yhteensä 41 M€. Tämä vastaa Kaupunginvaltuuston 5.12.2025 päätöstä toimitilahankkeiden investointiohjelmasta.
- Kouluhankkeet, joissa on taiteen perusopetukseen ja kulttuurin harrastamiseen soveltuvia tiloja.

Kulttuurin tulosityksikön tunnistetut tilatarpeet tulevan investointiohjelman valmistelua varten

1. Kulttuurikeskuksen peruskorjauksen aikaiset väistötilat. Kulttuurikeskuksen toimijoille, kuten Tapiolan Sinfonietalle, Espoon musiikkiopistolle ja Tapiolan kirjastolle, tulee osoittaa kulttuurikeskuksen peruskorjauksen aikaiset väistötilat. Kulttuurin tulosityksikkö esittää, että väistötiloille tulee varata määrärahat kaupungin investointiohjelmiaan.
2. Taiteiden talo Espoonlahdessa. Hankkeen tarveselvitys on hyväksytty Kulttuurilautakunnassa 22.10.2024. Hanke on esitetty selvityskohteena Kaupunginvaltuuston 4.12.2025 hyväksymässä toimitilahankkeiden investointiohjelmassa.
3. Espoon kaupunginmuseon kokoelmakeskus. Kaupunginmuseon kokoelmatilojen tarveselvityksen muutos on hyväksytty Kulttuurilautakunnassa 23.5.2023. Ensimmäisen vaiheen uudesta tilasta on tehty vuokrasopimus ja tila on ollut museon käytössä alkuvuodesta 2024 lähtien. Toisessa vaiheessa ratkaistava uudenlainen kokoelma- ja yleisötyökeskus yhdistää kokoelmatilojen lisäksi yleisötyötilat sekä perusnäyttelyn saman katon alle. Toisen vaiheen ratkaisu kokoelmakeskuksen osalta on vielä tekemättä. Hanke on esitetty selvityskohteena Kaupunginvaltuuston 4.12.2025 hyväksymässä toimitilahankkeiden investointiohjelmassa.
4. Glimsin kävijäkeskus. Tarveselvitys on hyväksytty vuonna 2018 kulttuurilautakunnassa. Hanke on esitetty selvityskohteena Kaupunginvaltuuston 4.12.2025 hyväksymässä toimitilahankkeiden investointiohjelmassa.
5. Lillklobb teatterikiinteistön perusparannus. Hanke on esitetty selvityskohteena Kaupunginvaltuuston 4.12.2025 hyväksymässä toimitilahankkeiden investointiohjelmassa.
6. Kauppalan talon / Kannussillanmäen toimistotalon perusparannus. Hanke on esitetty selvityskohteena Kaupunginvaltuuston 4.12.2025 hyväksymässä toimitilahankkeiden investointiohjelmassa.
7. Matinkylän monitoimitalon peruskorjaus. Hanke on esitetty selvityskohteena Kaupunginvaltuuston 4.12.2025 hyväksymässä toimitilahankkeiden investointiohjelmassa.
8. Sirkus- ja teatteritaiteen tilat Esittävän taiteen koulu ESKOn opetus- ja esitystoiminnan käyttöön. Nykyisen Kannussillanmäen tilan vapaa korkeus ei ole riittävä sirkusopetukseen. Tiloissa on tehty tekninen peruskorjaus, jonka yhteydessä sirkustilaan ei ole tehty muutoksia. Sirkustoimintaan soveltuvan tilan tarve on esitetty Länsi-Espoon lukion tarveselvityksessä 27.9.2023 Kasvun ja oppimisen lautakunnassa. Valtuusto hyväksyi 29.11.2024 hankesuunnitelman, jossa todettiin että "Tarveselvityksessä on nostettu esille alueellinen tarve sirkuksen opettamiseen soveltuvalla tilalla. Tarpeeseen vastaaminen ei sisälly

tähän hankkeeseen.” Kulttuurin tulosityksikkö esittää, että sirkus- ja teatteritila -hanke lisätään selvityskohteeksi. TA 2026 pöytäkirjamerkintöihin on kirjattu ” Espoon sirkus- ja teatterikoulu ESKO:n tilatarpeeseen pyritään etsimään ratkaisu vuoden 2026 aikana.”

9. Kulttuuriloistossa sijaitsevien museoiden Museo Leikki ja Museo Kruunu tilat. Kulttuurin tulosityksikkö esittää, että ko. tilat tulisi muuntaa Espoon kaupungin vuokrakohteeksi osana toimitilojen investointiesitystä 2027.
10. Pohjois-Espoon nuorisotila ja mopopaja. Hanke tulee lisätä selvityskohteeksi.
11. Kyläsepän koulu, päiväkotiki ja nuorisotila. Hanke on esitetty selvityskohteena Kaupunginvaltuuston 4.12.2025 hyväksymässä toimitilahankkeiden investointiohjelmassa. Hankkeen käynnistyessä tulee ratkaista Suurpellon alueen nuorisotilojen sijainti.
12. Kouluhankkeissa tulee myös jatkossa huomioida Taiteen perusopetus ja harrastekäyttö. Tämä edellyttää mm. erillisiä lukitusalueita ja omia pieniä varastoja.

Päätöshistoria

Liitteet

- 1 Kehyslaskelmat 2027-2029
- 2 Investointiohjelma 2027-2036
- 3 Vuokrakohteet 2027-2036
- 4 Kulttuurin tulosityksikön toimintasuunnitelma 2027

Oheismateriaali

Tiedoksi